

mu navedena družba »katoliška« in »krščanska«. Ako dotični dopisnik misli, da je obrekovanje in blatenje učiteljstva, tako posameznikov, kakor celega stanu, »katoliško« in »krščansko«, mu rade volje prepuščamo vse tako »katolištvo« in »krščanstvo«. Kristusov nauk je, ne samo ljubiti vsakega bližnjika, nego celo moliti za sovražnike, ta nauk si naj zapomnijo in se ga drže v dejanju tisti, ki imajo sv. vero vedno na jeziku, ravna se pa po naukih s pekla. Z ozirom na navedeni ostudni napad je društvo sklenilo soglasno sledeče: Postopanje tov. Trčaka in vseh tistih, ki so storili enako, se v popolnem odobrava ter se priporoča vsem tovarišem in tovarišicam enako postopanje do tlej, dokler odbor Družbe sv. Mohorja ne objavi v svojih knjigah zadoščenja, zahtevanega po Zavezi jugoslovanskih avstr. učiteljskih društev. Vsa društva naj sklenejo tako in člani se morajo vestno držati dotičnih sklepov! Disciplina nad vse!

Glede poročil, ki jih je dobil predsednik o uveljavljanju »Berila«, oziroma »Začetnice« Wider — Krulec, se sklone, vso zadevo izročiti vodstvu Zaveze. To se obenem zgodi s pripombo, da učiteljstvu kot takšnemu še c. kr. zaloga šol. knjig ni nikoli koristila in tudi ne bo, Zaveza pa nas podpira in se za učiteljstvo poteza na vse moči in ima zaznamovati že prav lepe uspehe; potem je tudi Widrovo »Prvo Berilo« mnogo prikladnejše, posebno za šole na deželi, kjer ni in ne more biti rednega šolskega obiska in ako bi se imela Krulčeva »Začetnica« preustrojiti po pisalno-čitalni učbi, kakor nekdo navetuje, je to nepotrebnost, ker že imamo tako knjigo, ki je tudi potrjena po ministrstvu. Kar se tiče enoletnega preizkuševanja navedenih knjig, je stvar lahko dvorezen nož. — Sicer bo v tem obziru storila Zaveza svojo dolžnost.

Na to je prišlo poročilo gospice tajnice in natančen račun tov. blagajnika, katerega žilavemu prizadevanju se imamo zahvaliti, da se je društvo v finančnem obziru precej opomoglo. Jako zanimivo in natančno poročilo tov. Zemljiča ml. kot delegata Zaveze v Ljubljani je bilo sprejeto z burnim odobravanjem. K temu poročilu je dostavil tovariš predsednik svoje opazke in doživljaje o takratnem zletu »Sokola« na Vrhniko in sijajnega zborovanja »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Domžale ter omenil obžalovanje, da ustanovniki Zaveze niso bili posebe povabljeni k jubileju in da bi se bilo spodobilo, ako bi bil naš blagi tov. Kocbek, ki je bil navzoč, povabljen v obližje predsedstva. Akoravno mu ni za nikakršna odlikovanja, ker je skromen človek, mu je tov. predsednik v imenu društva želel, naj nam še prednjači mnoga leta ter vse svoje vrle moči vsekdar zastavi v dobrobit učiteljstva in vsestranski napredek naših organizacij, na kar so zaorili dolgotrajni klici: Živio!

Volitve so dokazale sledeči izid: Ivan Kelc, Nova Štifta, predsednik; Jože Trčak, sv. Francišek, namestnik; gospica Neža Pirčeva, sv. Francišek, tajnica; Ivan Burdian, Smartno, blagajnik; Jože Bizjak, Bočna, in Jože Korban, Gornji Grad, odbornika. Ko je bil sprejet še predlog tov. Bizjaka, naj se posebno v zimskem času vrše naša zborovanja v Gornjem gradu, zaključil zopet izvoljeni predsednik zanimivo zborovanje, želeč vsem društvenikom zdravo, srečno in veselo novo leto!

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 4. decembra ob prav lepi udeležbi — navzočih je bilo 33 članov — v Franc Jožefovi šoli v Ljutomeru.

Predsednik pozdravlja presrečno navzoče tovariše predvsem tov. Kryla, ki ga po daljši boleznici zopet vidimo v svoji sredi. Naj živi še dolga leta zdrav in čil! Pozdravlja nadalje novo članico tov. Schneiderjevo ml. ter čestita tov. Baukarto na dobro prestalem meščanskošolskem izpitu ter tov. Luknerju, ki je napravil sposobnostni izpit.

Po obravnavi raznih dopisov je poročal tov. Mavrič o Zavezinem zborovanju v Ljubljani, tov. predsednik pa o draginjskih dokladah. Draginjsko doklado nam je priporila organizacija. Samo neumornemu delovanju, opominjanju in draginjski organizaciji, se imamo zahvaliti za priboljšek, ki ga dobimo. Dolžnost vsakega zaveznega tovariša je, da se ob sprejemu doklade spomne tudi organizacije, ki mu jo je priporila. Pobilal se bo po Novem letu davek za obrambni sklad, da se oddolžimo organizaciji in jo podkrepimo. Predlog predsednika je bil soglasno in z odobravanjem sprejet.

Na dnevnem redu je bila nadalje točka »Telovadba v ljudski šoli po sokolskem sestavu«, poročal tov. Velmar. Zaradi poznega časa pa se je preložilo predavanje na prihodnje zborovanje. — V slučajnostih predlaga tov. Cvetko, da naj založi društvo ročni zemljevid okrajnega glavarstva, kakor ga imajo tudi že po drugih okrajih. Sklene se, da se društvo najprej informira o stroških takega pod-

jetja, nakar se bo o tem vprašanju dalje govorilo. Čas in kraj prihodnjega zborovanja določi odbor.

Učiteljsko društvo za Celjski okraj je zborovalo 19. listopada v Celju ob jako dobri udeležbi; kot gosta sta bila navzoča tt. Koropec in Smolnikar. — Tovariš predsednik Brinar je v poročilu »Odkar nismo zborovali« podal točen pregled društvenega zveze in Zavezinega življenja med počitnicami. Med drugim sledeče: Tov. A. Brezovnik, društveni častni član, je praznoval 60letnico; predsednik mu je brzojavno čestital. — Obširno je poročal o zletu v Šoštanj, podal kratko vsebino krasnega podavanja ravnatelj Schreinerja in se navzočemu predsedniku šoštanjskega društva, t. Koropcu, zahvalil za lepo prireditev. — Referentoma na uradni konferenci tt. Černeju in Petričku je čestital na dovršenih referatih. — Poročal je o Zavezini 25letnici, o delegacijskem in glavnem zborovanju, o koncertu, ki imamo o njem najlepše vtiske. — Letošnja jesen je prinesla tudi nam nekaj darov; menim draginjsko doklado za 1914. Društvo je imelo v Žalcu odborovo sejo v svrhu sestave predlogov za razdelitev doklade. Sprejela so se načela, ki se v bistvu strinjajo z onimi Zvezinega zborovanja.

Za tem poročilom je podaval t. predsednik »O naši vzgojni nalogi«. Podavanje je izzvalo živahno pohvalo in izide, upam, v celoti v stanovskem glasilu. — Tov. Sevnik je opozoril na Vaditeljsko knjižnico: Učenci in učenke, I. del; prijavilo se je okroglo 20 odjemalcev. — Tov. Jelovšek se je informiral o pravici in dolžnosti kr. šol. svetov do šol. vrto. Dogaja se namreč po nekod, da plačujejo, oziroma se zahteva od nadučiteljev najemnina za porabo šol. vrto. Zadeva bo marsikoga zanimala, oziroma naj bi zanimala. Več o tem poročamo po izjavi šol. oblasti. — Društvo namerava prirediti risalni tečaj, ki bi ga vodil tov. Žagar. Kakor slišimo, se je prijavilo že do 40 udeležencev, kar kaže, da se učiteljstvo rado žrtvuje za nadaljno izobrazbo. — Prihodnje zborovanje je 6. prosinca o priliki občnega zbora.

Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart v Slov. gor. — Redka slavnost. Naše društvo je zborovalo dne 4. t. m. pri Sv. Trojici. Z ozirom na redko slavnost, ki se je združila s tem zborovanjem, je bila tudi udeležba častna. Seveda, nekateri malomarneži ne pridejo, če bi se jih tudi kleče prosilo. Ena šola se vedno častno absentira; na drugi pa daje glava — nekda vrli narodnjak — slab zgled svojim tovarišicam. Se pač osebnosti stavijo pred stanovsko dolžnost, in to bi pri organiziranem učiteljstvu ne smelo biti. Upam, da se z novim letom zberemo polnoštevilno krog svojega ognjišča, zborovanja redno posejamo ter vsak po svoji moči pripomoremo naši organizaciji do boljše bodočnosti. **Ne le tam, kjer se že žanje, temveč tudi pri delu se najdejo vrli delavci.**

Sedaj pa k zborovanju! Tovariš Kranjc čestita tov. predsedniku Mauriču k srečno prestani, dolgotrajni in nevarni bolezni. Ta ga zahvali na prijaznih besedah, vse učiteljstvo pa na zaupanju, ki ga mu je izkazalo s tem, da ga je tudi v njega odsotnosti izvolilo društvenim predsednikom. Poudarja nadalje, da se je že bilo bati najhujšega, a da se ima edino zahvaliti spretnim rokam našega zvestega in priljubljenega prijatelja dr. Kraigherja.

Nato poroča tovariš Klemenčič o stanovski zavesti (kot delegatno poročilo Zavezinega zborovanja v Ljubljani). Eno točko posebno poudarja: Najhujši boj se v delegaciji bije vedno zaradi »Učiteljskega Tovariša«. Ta je naš zvesti zagovornik in informator v teh hudih časih, a premalo se ga podpira. Delegatom se je strogo naročilo, da ko se vrnejo v svoja društva, delajo izdatno propagando za »Učit. Tov.«, če nečajo, da doživje nekega dne sramoto. Zato apelira na stanovsko zavednost tovarišev in tovarišic, da z novim letom naroče in plačujejo svoj stanovski list; če eden ne zmore, naj se združita po dva. Ali bo kaj uspeha?

Lehrerbundu, oziroma štajerski Zvezi se izreče krepka zahvala in priznanje na dosedanjih uspehih za štajersko učiteljstvo. Le tako naprej, in popolna zmaga ne more izostati.

Tovariš Kranjc toplo priporoča »Učiteljsko kreditno in gospodarsko zadrugo« v Celju.

Tovariš Kopic predlaga zaupnico gospodu nadzorniku J. Dreflaku kot odgovor na neosnovani napad v časnikih. Tov. Maurič da tej zaupnici še trdnjše podlago s predlogom, da se g. nadzornik izvoli zaradi njegovih zaslug za učiteljstvo in za šolo častnim članom. Sprejeto.

* Pa tisti, ki jih to briga, ne vedo nič o tem ker nimajo Tovariša.

Po tem društvenem delu se je vršila redka slavnost, ki menda nima kmalu para med učiteljstvom, še manj pa v drugih uradniških stanovih. Naš starosta, vrli in vsega spoštovanja vredni tovariš od Sv. Ruprta nadučitelj Simon Ješovnik je obhajal 40letnico nadučiteljevanja. Lansko leto v tem času smo slavili njegovo 50letnico učiteljevanja sploh. Vsem so še v prijetnem in hvaležnem spominu prekrasne urice, ki smo jih takrat prebili na njegovem stanovanju v presrečnem krogu vsega spoštovanja vredne obitelji. In to slavje se je danes še povečalo! Pa je tudi vredno spomina; ker biti 40 let nadučitelj v enem in istem kraju, to ni vsakdanji dožitek. In mislite, da so dolga leta tega dvakratnega jubileja našega jubilara že telesno in duševno uklonila? Kaj še! Takšen vam je, da ga še njegovi polovica mlajši tovariši zavidamo: krepak in čil, mladosten in zabaven, da ga je veselje videti v družbi. Pa kaj bi tudi ne bil? Ob strani zvesta in vesela družica, otroki že večinoma in častno preskrbljeni (gdč. Marica, učiteljica v Braslovčah, sin nadporočnik itd.) S svojimi stanovskimi tovariši pa tudi mora prav dobro izhajati, ker sicer bi ne zdržali tako dolgo skupno v kraju, ki po naravni leži ravno ni najbolj vabljiv; ker drugo leto hočeta dva tovariša s svojim nadučiteljem obhajati 100letnico skupnega službovanja. Tudi nekaj!

Tudi šolske oblasti priznavajo njegove zasluge. Lansko leto odlikovan s kolajno za 40letno zvesto službovanje, letos obdarovan s presrečnimi čestitkami okrajnega šolskega sveta.

Tudi mi se združujemo še enkrat v presrečnih čestitkah: hvala za vse! Bog Te živi še mnoga leta!

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 7. decembra t. l. v Konjicah. Tokrat smo naleteli na slabo vreme! Ravno smo se odpravljali od doma, ko je začelo snežiti, da smo komaj dogazili v Konjice. Poleg slabega vremena smo še imeli to smolo, da več zborovalcev radi nujnih opravkov ni moglo do konca zborovanja vztrajati; zaradi tega nas je ostalo končno komaj toliko, da smo bili še sklepni! Po običajnem pozdravu navzočih in še posebe pristopivšega člana tov. Malenška se predsednik spominja umrlega šol. svetnika Jan Koprivnika in dr. odbornika Fr. Robiča, oba bivša profesorja mariborskega učiteljskega, ki bosta kot učiteljska prijatelja ostala štaj. slov. učiteljstvu v trajnem spominu. — Po prečitanih dopisov ter zadnjega zapisnika je poročal tov. Kržič o svojih vtiskih jubilejne skupščine Zaveze. V tem svojem poročilu je posebno naglašal potrebo, da bo moralo v prihodnje organizirano učiteljstvo radi pasivnosti stanovskih glasil nekoliko več žrtvovati! Če že ne vsak učitelj, pa vsaj vsaka šola naj bo naročena na »Učit. Tovariša«. — Tov. Schnell je nato poročal o uspehu in stanju regulac. akcij. Že tolikokrat prevarani, smo pač morali priti do prepričanja, da nimamo v državnem zboru stranke, ki bi se resno zavzela za učiteljske težnje in na katero bi se smeli zagnati; tega mnenja nam tudi »Pacher« z vsemi svojimi predlogi ne more odvzeti. Kar se pa tiče časne draginjske doklade na Štajerskem, je »Učit. Tov.« pred kratkim popolnoma umestno izjavil, da je ta doklada le kaplja hladečega olja v pekočano in da je ta negotovost nekaj strašnega za kulturnega človeka. — Glede načina razdelitve draginjske doklade se je naše društvo zmeraj potegovalo za to, da bi se naj učiteljske plače primerno prejemkom državnih uradnikov z izključitvijo plač. razredov zenačile in da naj dobi od dovoljene draginjske doklade vsak učitelj nekaj; to stališče je tudi zastopal tov. Žgajner na odborovi seji Zveze. Zaradi majhnega števila zborovalcev ter pičlega časa je predavanje tovariša Schella »O novejših od Steinwenderja predlaganih šolskih reformah« izostalo, a vkljub temu smo si bili edini, da od dežele, kjer se hoče zatirati skoraj polovica slovenskega prebivalstva, pač ne more priti kaj dobrega. — Po tajnikovem in blagajničnem letnem poročilu se je izvolil za društveno leto 1913/1914 dosedanji odbor! — S sprejetjem nekaterih predlogov je bil dnevi red izčrpan. — Prihodnje zborovanje bo začetkoma prihodnjega leta v Konjicah. F. B.

Istra.

»Slovensko učiteljsko društvo za Istro« sklicuje izredni občni zbor dne 18. decembra t. l. ob 10. uri predpoldne v šolskem poslopju v Ricmanjih s sledečim dnevnim redom:

1. Zboljšanje gmotnega položaja istrskega učiteljstva;
2. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Časi so resni! Udeležite se tega občnega zbora vsi! Stradanja dovolj! Zahtevajmo odločno,

da se nam dohodki uredi časa, delu in stanu primerno!! Skandalozno je plačano starejše učiteljstvo, ki mora svoje otroke vzgajati, a sramotno — da ne rabimo hujšega izraza — pa je plačano provizorično učiteljstvo in podučiteljstvo! Zato pa vsi na krov! Odbor.

Politiški pregled.

* **Koliko so nas stali turški vjetniki.** Glasom našega državnega proračuna je imela naša vlada z onimi turškimi vjetniki, ki so pred srbsko armado pobegnili v Bosno, kjer so jih oblasti prijele in pridržale, 800.000 K stroškov. Vlada pravi, da se je obrnila na Porto, da ji te stroške povrne, a Turčija se za take račune ne bo dosti zmenila.

* **Delegacije.** V delegacijah se je razpravljalo o dispozicijskem fondu zunanjega ministra ter je bila predloga sprejeta z dvanaestimi proti šestimi glasovi. To je bil torej edini protest proti vsem pogreškom, ki jih je zakrivil naš zunanji urad tekom pretečenega leta. Vsi govorniki so sicer obsojali to politiko, vsi se zgražali nad nepotrebno mobilizacijo, ki je povzročala toliko gorja in ki nam je docela uničila naše narodno gospodarstvo. Še na leta bomo čutili posledice brezumne sedanje politike grofa Berchtolda, a vendar so mu poslanci z dvanaestimi glasovi izrekli zaupanje ter glasovali za njegov dispozicijski fond, ki iz naša letos dva milijona kron in ki se porabi večinoma v podkupovanje vladnega časopisja. Da je klerikalni kranjski deželni glavar dr. Šusteršič tudi glasoval za ta dva milijona, je samo ob sebi umevno.

* **Državni zbor.** Državni zbor je končal predlogo o davku na žganje ter prešel na predlogo o povišanju osebnodohodninskega davka. Med Poljaki in Rusini se je dosegel nekaj sporazum glede goliške volilne reforme tako, da so slednji opustili obstrukcijo in lahko državni zbor nemoteno zboruje.

* **Ustavne razmere na Hrvaškem.** Dne 29. novembra je prekalal hrvaški komisar Skerlec izjemne odredbe na Hrvaškem in 30. novembra ga je imenoval ogrski kralj hrvaški banom. S tem so zopet uvedene ustavne razmere na Hrvaškem. Zanimivo je pri tem, da se je ogrska vlada, na čelu ji zloglasni Tisza, morala vdati brez vsake protiusluge hrvaško-srbski koaliciji. Volitve v hrvaški sabor se vrše dne 16. decembra.

Kranjske vesti.

—r— **Taki so bili in taki so.** Neki gospod, višji uradnik v pok., živeč sedaj v Ljubljani, mi je pripovedoval sledečo zanimivo dogodbo: Njegov prijatelj in kolega je pred več kot štiridesetimi leti absolvirал učiteljske in dobil prvo učiteljsko službo na Koroškem. Ko pride mladi učitelj v dotični kraj, se poda najprej h gospodu župniku, da se mu pokloni. Župnik, še tudi mlad gospod, ga je sprejel prav ljubeznivo in ga tudi pogostil z jedjo in vinom. Med razgovorom je postajal župnik čedalje ljubeznivejši in pričel je mladega učitelja tikati. Ta pa si je stvar razlagal tako, da želi gospod župnik sploh, da se tičeta, in pričel je tudi on tikati župnika. Toda glej! Gospod župnik dvigne desno roko in pomaja s kazalcem, rekoč: »Veš, dragi moj, jaz smem tebe tikati, a ti mene nikakor ne!« Umljivo je, da je bil zaradi tega učitelj mahoma potrtn in položaj mu je bil jasan. Hotel se je posloviti in oditi, toda prijazen g. župnik mu je ponudil tudi prenočišče v župnišču, češ da v vsej vasi itak drugod ne dobi prenočišča. Učitelj je moral torej sprejeti ljubeznivo ponudbo in podal se je, utrujen od dolgega pota, takoj k počitku. Navseogodaj pa potka nekdo na vrata njegove sobice, hkrati pa se čuje tudi glas kuharice: »Slišite vi, učitelj, vstanite!« Učitelj pogleda na uro, bilo je ob petih zjutraj, in odgovori: »Saj je vendar ura že pet, kaj naj počnem tako zgodaj.« Toda kuharica mu odvrne: »Saj morate še osnažiti gospodu župniku črevlje, potem pa ministrirati pri njegovi maši.« Hipoma plane učitelj pokonci, zavedajoč se svojega položaja, se napravi, gre h kuharici v kuhinjo, se dostojno zahvali za vse prejete dobrote in jo prosi, naj to zahvalo sporoči gospodu župniku, ter odide. Brez posebnega pomisleka je imel izgotovljen svoj načrt. Mahnil jo je naravnost v Ljubljano in vstopil prostovoljno k vojakom, kjer je doslužil svojih dvanaest let. Potem je dobil službo državnega uradnika in stopil po dosluženi službenih letih kot višji uradnik v pokoj. — Gospod je končal svoje pripovedovanje: »Da, taki so bili ti gospodje in taki so še danes, da bi imeli učitelja najrajši za hlapca.«